

Oponentský posudek na disertační práci:

MgA. Ing. arch. Petr a Šmídka

Současná slovinská architektura

Práce MgA. Ing. arch. Petra Šmídka velmi zevrubně zkoumá moderní tradici a zejména pak současnost slovinské architektury. Aktuálnost tohoto tématu je daná jak zaměřením na nejnovější a doposud u nás jen okrajově známé období architektury nám blízkého národa, tak zejména postavením, jaké slovinská architektura na mezinárodní architektonické scéně zaujímá. Architekt Šmídek si proto – vedle základního zmapování tamního architektonického vývoje – klade i otázku, co bylo a je příčinou rozkvětu slovinské architektury a její mezinárodní proslulosti a zda lze odtud načerpat i jisté podněty pro českou architektonickou tvorbu.

Disertační práce splnila své vytčené cíle především v onom záměru analyzovat základní vývojové linie slovinské architektury, zaměřením nejvýznamnějších osobností a ateliérů a interpretovat klíčové stavby XX. století ve Slovinsku. Hloubka autorova záberu – jak ve znalostech historického vývoje architektury XX. století, tak současného architektonického dění ve Slovinsku – je úctyhodná. Je zřejmé, že autor plně využil svého dlouhodobého pobytu v zemi, mohl většinu stavby prozkoumat (i fotograficky zdokumentovat) na místě samém a je rovněž dobře obeznámen s relevantní tamní literaturou (zejména s důležitými historicko-teoretickými pracemi Andreje Hrauskyho). Rovněž bohatě čerpá z přímých rozhovorů s mnoha slovinskými architekty, případně z nepublikovaných přednášek, které mohl navštívit. Jeho výklad vývojových vazeb je dobře zasazen do mezinárodního kontextu vývoje celé střeoevropské architektury a jeho konstrukce klíčových etap spojených s osobnostmi Otto Wagner – Maks Fabiani – Ivan Vurnik - Jože Plečnik – Edvar Ravnikar – Boris Poderacca je přesvědčivá a dovoluje mu v sondách do jejich tvorby výstižně charakterizovat dobové dominující architektonické tendence. Obdobně i pro dobu nejnovější vhodně připomíná Hrauskeho roli při mezinárodním prosazení slovinských architektů a jeho podíl na formování určitého generačního seskupení architektů, které je ovšem neustále obohacováno o mladší tvůrce. Plastičnost Šmídkova výkladu je založena v prolnutí perspektiv a metod analýz. Historickovývojové výklady jsou doplněny biografickými sondami a analýzou určitých stavebních typů, úloh a architektonických motivů,

charakteristických pro Slovinsko XX. století a jsou završeny velmi obsáhlým katalogem špičkových staveb, zejména nejnovější éry. V charakterizaci jednotlivých staveb i osobností se přitom projevuje erudice zkušeného autora, který stručně, ale přitom velmi konkrétně dokáže dané jevy (stavby, osobnosti) popsat i interpretovat. Rovněž práce s literárními prameny (bohatě zastoupenými) je důkazem zvládnuté heuristiky.

S ohledem na – v úvodu práce - vytýčené otázky postrádám jasnější závěr, především to, zda lze poučení ze Slovinska aplikovat na české prostředí. Je jistě obtížné srovnávat, do jaké míry česká architektura méně využila podmínky po pádu komunismu než architektura slovinská. Šmídek však zmiňuje i jeden konkrétní důležitý aspekt, a to je prosazení slovinské architektury do mezinárodního povědomí, v čemž evidentně českou architekturu výrazně předčila. Petr Šmídek však spíše jen implicitně postihuje důvody tohoto faktu, které nespočívají pouze v reálné kvalitě staveb (i když ta je nutnou podmínkou), ale i obecně ve větší otevřenosti Slovinska vůči ostatnímu světu (a to již v době dřívějšího režimu), stejně jako v trvalých a intenzivních kontaktech se slovinskými architekty v zahraničí (viz významná zprostředkující role Borise Podreccy), v účasti architektů na architektonických soutěžích v cizině i v ofenzivní činnosti výstavní a publikační, díky níž se jména slovinských architektů stávají ve světě známá. Patrně v této rovině by šlo také formulovat konkrétní doporučení i pro české prostředí.

Přestože takové explicitní závěry v práci nenacházíme, Šmídkovo velmi plastické představení současné slovinské architektonické tvorby samo o sobě musí na českého čtenáře působit přesvědčivě a jistě by zaujalo, pokud by bylo publikováno i v knižní podobě, jak praktikující tvůrčí architekty, tak teoretiky a historiky současné architektury. Práce je dobře vybavena i fotografickou a plánovou dokumentací, bohužel však zřejmě neprošla závěrečnou jazykovou korekturou, jež by odhalila značný počet překlepů.

Vzhledem k obsahové bohatosti, množství nových poznatků rozvíjejících obor dějiny a teorie architektury i metodologické úrovni předložené práce ji považuji za plně odpovídající podmínkám uvedeným v § 47, odst. 4 zákona a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 25.4. 2013

Doc. PhDr. Petr Kratochvíl, CSc.

Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i.